

Taina Kinnunen

Man's amazement

Harri Larjosto's *The Touch* is a collection of different persons created in collaboration between the photographer and his subjects. Those portrayed have told the artist their life stories, concentrating on those experiences that have been most deeply engraved on them and touched them most.

As a photographer, Larjosto is specifically a portrayer of people, a wonderer of man and inevitably a judge of human nature. As a cultural anthropologist, I consider Larjosto a colleague, another researcher of human beings, despite the different languages employed in our respective fields. His new series of works arouse powerful associations with hermeneutic-phenomenological lines of research, based on which I would like to make the following observations.

The two main concepts of the hermeneutic tradition are understanding and interpretation. They describe not only the essence of a human being, but also a special method of research. Man's way of existing is an attempt to understand and interpret his own existence and the world. The study of man is also based on understanding and interpretation. These are the principles on which *The Touch* collection is based.

Like a researcher, Larjosto's interest focuses on people's experiences, such as observations, beliefs, memories and fancies. By studying the internal structures of experience, a scientist tries to understand the individual but also something about people in general. One could imagine on the other hand that the artist's attention is always focussed on the particular. Even when a work is thought to have a social meaning, nobody demands that the artist (like the researcher) renders an account of the reasons for his conclusions. The task of finding generalness from a work of art would then always be that of the viewers'.

Drawing such a border between science and art is, however, artificial, as *The Touch* collection shows. Larjosto makes a conscious effort to increase our understanding of the forms and influences of human experiences, in the same way as a researcher aims at a deeper understanding of the ordinary.

Perhaps art increases our emotional understanding more than science and allows a greater margin of interpretation. In its diversity, the language of art is more multisensory than the language of science. However, the questions presented to the research subject and oneself may nevertheless be the same. The theoretical concepts and methods of art and science also intersect.

Stopping and enchanting

Man is always questioning his life asking, "Who am I?" Autobiography is a way of discovering the truth about oneself. It is a critical reflection on the past, a way of mastering the self. The creation of autobiography is a hermeneutic experience, ie, an event in which the individual invents a way of seeing his life through a special pair of spectacles.

Larjosto's portrayed subjects have done just that. According to their personalities, they have limited their life story to what was essential. They have also actively influenced the pictorial and verbal interpretation of their stories. Scientifically speaking, it is a question of complementary research, the search for a mutual understanding of what the experience has been and how can it be described. Larjosto describes his work as a unity of learning, observing and creating. This can be compared to the hermeneutic-phenomenological point of departure called "astonishment" and "wonderment". Inventive research demands stopping and opening up to new kinds of questions and perspectives. Stopping is required when the researcher confronts his subjects. That confrontation is a coming of something, the course of which cannot be completely predicted. The subject brings forth ideas and emotions, nakedly but selectively. The duty of the researcher is to make his/her presence felt, to push gently and become sensitive to the subject's experiences in the form they appear. In that

unique moment, something essential unfolds from the lived layers of the subject, from his entire surrounding culture and humanity in general. The researcher has to give in to this moment of enchantment.

Larjosto has become enchanted. The result is a series of narratives of the essential elements of different personalities. Some ponder the characteristics, skills, passions or weaknesses that lay behind their actions. One person observes that she just wishes to dance throughout her life; another that her path in life changed when she was confronted with an alien culture. One found his identity on the Internet from a tribe of lute music lovers; another's promising career in music was crushed by alcoholism and eventually replaced by motherly love. One saw light in his childhood, another heard music; their ways of life were ordered by these sensory experiences. For one person the most important question in life became the complex nature of beauty and for another the holy union of God and sexuality. One claims to be equal to her business, another to his paintings.

The charm of *The Touch* lies specifically in the multiplicity of the narratives. The artist has not tried to make the verbal stories congruent in structure, subject matter or time perspective. The combining structure lies in the pictures. Nearly all of them contain a close-up of a face that crystallises the importance of stopping. The subject looks you straight in the eye – seriously, nakedly and boldly: This is me. The close-ups are less manipulated and staged than the other pictures. Perhaps they resemble the confrontation between the photographer and his subject. Generally on the right hand side, they stop the viewer to ask, “Are you sure you can see me?”

Penetrations of normality and time

A significant number of the pictures concern movement between normal and abnormal categories. The narratives show that normality is a contractual matter that the individual negotiates with his environment. What one considers normal, even essential, can be culturally classified as abnormal. To one of the portrayed the lifestyle of a drug addict became the normal way of life. With the help of a narcotic medicine his life became abnormal for him, but normal for his environment. In another case, a woman felt she had become herself by dedicated bodybuilding. Self-identity was most in balance when the external body puzzled the environment. Following an injury, she was faced with “emerging as a different kind of butterfly”, and was surprised to find it “easy to be almost ordinary”!

Thinking about the self in the middle of conventional categorisation can be an inhibitive experience. Man is the strongest supporter of his own “abnormality” before he dares to be his normal self. This emerges in the stories describing sexual and gender identity. In one, the discovery of a bisexual self was confusing but a process that led to a happy love experience. In another, the denial of lesbianism went for a long time hand in hand with a self-destructive lifestyle, until there came a stop and the beginning of something new yet for the moment unknown. In a third story, a harmless curiosity, tights, has been a measure of masculine identity since childhood and ultimately a means of fulfilling it.

In regard to time, the hermeneutic experiences of the portrayed differ interestingly. Some talk about a basic experience that extends throughout their lives and which has organised their life story as a logical continuum. Others, instead, describe a surprising event, a hinge moment in their lives that has clarified a consciousness of their own values, goals and barriers. One of them, for instance, defines the experience of realising the essence of time as his hermeneutic experience: he realised that time is relative, just like he realised that knowledge, language and truth are also relative. On the other hand, another of the portrayed names as her basic experience the realisation of momentariness.

The hermeneutic experience is always retrospective, it has already happened and is to a large extent already processed. In the hermeneutic sense, time is not a linear continuum but a before-now-after structure organising the mode of experience. “Every imagined observation, belief, hope, desire, memory and feeling has a duration, a beginning and end, and each one of them is organised as the

present, and the past and future that opens from it”, as Sara Heinämaa crystallises Edmund Husserl’s hermeneutic concept of time.

Metamorphoses and the body’s new positions

In recent years, both scientists and artists have developed impressive thickets of theories and productions around the concept of the body. Nevertheless, the body still occupies minds on both the philosophical and practical levels. The photographer artist who photographs people participates (or is forced to participate) either consciously or subconsciously in the corporality debate because of the bodily-liturgical turn. I too look at Larjosto’s work from this point of view.

Maurice Merleau-Ponty’s view of man as a living, constantly moving creature that perceives the world through his senses appears self-explanatory. Likewise the socio-cultural structures, values, beliefs and norms can naturally exist only as living embodiments. However, the serious consideration of embodiment opens up a dazzling prospect to each new research subject.

A researcher interested in embodiment thinks that the life story of an individual and his/her surrounding world is impressed on his/her body. The individual carries them with him/her as feelings and actions. The relation of the inner world to the environment is embodied as unique experiential layers by which the individual enters the world and faces the future. These layers are the basis for new situations and which, however, always contain the possibility of breaking a custom or norm.

The theme of metamorphosis penetrates throughout the whole of The Touch series. The photos remind us that being in the world is concretely specific bodily positions, and that we always relate to the world in some carnal state. Changes in the relation to the world turn the body into a new position. Thus begins an adjustment to a new situation and perception of the world.

This is most evident in those stories where the subject has resigned to some unknown state as a result of an accident. Lead shot in the face, an incorrect diagnosis, an attempted suicide and being crushed by a falling tree have all meant a break in the continuum of physical experience. They have returned, fortified to their former positions from the knocking they have received. The most dramatic metamorphosis is the paraplegic’s; his relationship with his body and the world had to be reconstructed bit by bit.

In some cases, psychophysical pain has become a special way of existing. The cause of one person’s pain was an accident in an athletic performance, in a second case it was a beating received from her husband and in a third case from being sexually abused as a child. Now that they have learned to live with their pain, it can be treated. In a fourth case, the pain disappeared when the victim forgave her parents, an action that was like a warm feeling flowing through her body. In a fifth case, the pain is still there in the form of a sense of worthlessness resulting from poverty. The photos remind us in both a happy and an unhappy way that despite the uniqueness of the bodily subject, the living world is common to all. Concretely, the everyday is the relationship of moving bodies to each other. The embodied style of existence is fashioned by meeting and touching each other, consciously and subconsciously. These others Larjosto submerges in the people he portrays and their physical environment. Larjosto interprets the relationship of the photographed with the world by creating environments with objects, natural elements and interiors that in a way are ordinary but filled with macabre details.

The artist’s rough reflections

In his method, aimed at mutual understanding, Larjosto has naturally not diminished his authorship, even though he has broken its customary pattern. The scientific paradigm can hardly be extended as far as art for it is difficult to imagine the artist dressed in the cloak of objectivity. True, in hermeneutic research the researcher is normally acknowledged as a person. Like art, scientific research is not believed to be a printout from an objective research automat. The researcher is always part of the research conditions, and research is the result of creative work. Actually the

interpretation itself is the "conclusion" of scientific work just as a work of art is the "outcome" of artistic creativity.

Research and the making of art are about placing oneself in the world in a special way via work. Larjosto's way appears to me as a rough, unembellished yet vulgarised and touching humour. I imagine the artist piling up flea market-type stacks in his pictures and thinking frantically about why people have produced this kind of stuff? The multisensory experiences of his portrayed subjects inevitably translate into the language of goods, an interpretation in accordance with our consumer culture.

A feeling of arrival in a harbour, perhaps the harbour of love, joins the life stories together. Even though the life story of a portrayed person contains much sadness, fear and pain, some of those feelings have fallen by the wayside and made room for happiness. The hermeneutic experience, such as telling the story of one's life, almost inevitably means a change in attitude towards the lived life.

The theme of two portraits is love in a relationship. In one, love has gone out of the portrayed person's life or perhaps changed the form of its physical presence. In the other, the person portrayed is Larjosto's deceased mother. She talks of loving and being loved through Larjosto's mouth. The work is a dialogue in the midst of sorrow by her deathbed, seeking to settle accounts and understanding. With undisguised love, Larjosto has woven the repeated lifelines of his dying mother's bonnet into his picture and story.

The act of telling a life story in itself inevitably means some new start in the ego. A hermeneutic experience can never repeat itself in the same way. A person continues pondering his/her personality with the aid of his/her life story and uses it as a means for interpreting new experiences.

Perhaps man's real self and its descriptive story exist only as momentary creations, as in the fashionable theory of man's inessentiality has proved ad nauseam. Or is it so that the essential identity has been perceived too narrowly? It would be interesting to know how the identity of the portrayed were continued after this spell and how would Larjosto reinterpret them.

BIBLIOGRAPHY

Heinämaa, Sara 1996: *Ele, tyylä ja sukupuoli*. Helsinki: Gaudeamus.

Huttunen, Rauno & Kakkori, Leena 2002: "The hermeneutics of truth and selfhood – Heidegger's, Gadamer's and Ricoeur's significance in the autobiographical research" in *Narrative research – voices of teachers and philosophers*. Jyväskylä: Sophi.

Merleau-Ponty, Maurice 1962: *Phenomenology of Perception*. London: Routledge & Kegan Paul.

Van Manen, Max 1990: *Researching lived experience: human science for an action sensitive pedagogy*. New York: State University of New York Press.

Taina Kinnunen

Ihmisen ihmetys

Harri Larjoston Kosketus on kokoelma erilaisia persoonia, jotka taiteilija ja kuvattavat ovat luoneet yhteistyössä. Kuvattavat henkilöt ovat kertoneet taiteilijalle elämäntarinansa keskittyen sen pohtimiseen, mitkä kokemukset ovat kaivertaneet heitä syvimmin, mikä heitä on koskettanut. Larjosto on valokuvataiteilijana nimenomaan ihmiskuvaaja, ihmisen ihmetelijä, ja vääjäämättä myös ihmistuntija. Kulttuuriantropologina miellän Larjoston virkaveljeksi, ihmistutkijaksi, erilaisista työkielistämme huolimatta. Käsillä oleva teossarja herättää voimakkaan miellelyhtymän hermeneuttis-fenomenologisiin tutkimussuuntauksiin, miltä pohjalta esitän seuraavassa huomioita. Hermeneuttisen perinteen kaksi keskeistä käsitettä ovat ymmärtäminen ja tulkitseminen. Niillä kuvataan paitsi ihmisen perusolemusta myös erityistä tutkimistapaa. Ihmisen tapa olla olemassa on pyrkimistä oman olemassaolon ja maailman ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen. Myös ihmisen

tutkiminen perustuu ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen. Juuri nämä periaatteet ovat Kosketus-kokoelman lähtökohtana.

Tutkijan tavoin Larjoston mielenkiinto kohdistuu ihmisten kokemuksiin, kuten havaintoihin, uskomuksiin, muistoihin ja kuvitelmiin. Tutkimalla kokemusten sisäisiä rakenteita tieteilijä pyrkii sanomaan yksilön lisäksi jotain yleistä ihmisestä. Voisi ajatella, että taiteilijan huomio sitä vastoin on aina erityisessä. Silloinkin kun teosta luonnehditaan yhteiskunnalliseksi, kukaan ei vaadi taiteilijaa (kuten tutkijaa) tilille päätelmiensä perusteista. Yleisen löytäminen taideteoksesta olisi siten aina katsojan tehtävä.

Tällainen rajanteko tieteen ja taiteen välillä olisi kuitenkin keinotekoinen, kuten Kosketus-kokoelma osoittaa. Larjoston pyrkii tietoisesti lisäämään ymmärrystämme inhimillisten kokemusten muodoista ja vaikutuksista, aivan kuten tutkija tähtää arjen syvempään ymmärrykseen.

Taide ehkä lisää enemmän tunneymmärrystä kuin tiede ja jättää suuremman vapauden vastaanottajan tulkinnoille. Taiteen kieli kaikkinaisuudessaan on myös moniaistisempi kuin tieteen kieli. Tutkimuskohteelle ja itselle esitetyt kysymykset voivat silti olla samoja. Myös tieteen ja taiteen teoreettiset käsitteistöt ja työmenetelmät leikkaavat toisiaan.

Pysähtyminen ja lumoutuminen

Ihminen kyseenalaistaa elämänsä mielen yhä uudelleen ja kysyy, kuka minä olen? Elämäntarina on yritys löytää totuus itsestä. Se on kriittinen reflektio menneisyydestä, keino päästä minuutensa herraksi. Elämäntarinan luomisessa on kyse hermeneuttisesta kokemuksesta eli tapahtumasta, jossa yksilö keksii katsoa elämäänsä tietynlaisten silmälasien läpi.

Larjoston kuvattavat ovat tehneet näin. He ovat rajanneet elämäntarinansa persoonallisuutensa kannalta olennaisiin aineksiin. Kuvattavat ovat myös aktiivisesti vaikuttaneet elämäkertojensa kuvalliseen ja sanalliseen tulkintaan. Tieteellisillä käsitteillä ilmaistuna kyse on kanssatutkijuudesta, yhteisymmärryksen hakemisesta siitä, millainen tutkittava kokemus on ollut ja miten sitä voisi kuvata.

Larjosto kuvaa työskentelyään oppimisen, havainnoimisen ja luomisen kokonaisuudeksi. Tapaa voi verrata hermeneuttis-fenomenologiseen tutkimuslähtökohtaan, jota on kutsuttu ”ihmettelyksi” ja ”hämmästyksi”. Kekseliäs tutkimus vaatii pysähtymistä ja avautumista uudennaisille kysymyksille ja näkökulmille.

Pysähtymistä vaaditaan kun tutkija kohtaa tutkittavansa. Tuo kohtaaminen on jonkin tuleminen, sen kulkua ei voi täysin ennakoida. Kohdattava tuo esiin ajatuksiaan ja tunteitaan paljaana mutta valikoiden. Tutkijan tehtävä on olla korotetusti läsnä, tönä lempeästi ja herkistyä kohdattavan kokemuksille sellaisina kuin ne tulevat. Tuossa ainutlaatuisessa hetkessä avautuu jotain oleellista kohdattavan elytyistä kerrostumista, koko häntä ympäröivästä kulttuurista ja ylipäättään ihmisyydestä. Tutkijan on annettava itsensä lumoutua hetkestä.

Larjosto on lumoutunut. Tuloksena on sarja kertomuksia erilaisista persoonallisuuden ydinaineuksista. Jotkut pohtivat tiettyä luonteenpiirrettä, taitoa, intohimoa tai heikkoutta, joka on ohjannut tekemisiä. Yksi huomaa halunneensa vain tanssia läpi elämänsä. Toisen elämänpolku muotoutui vieraan kulttuurin kohtaamisesta. Yhden identiteetti löytyi internetin luuttumusiikkia rakastavasta heimosta, toisen musiikillisesti lupaava ura taittui alkoholismien kautta äidinrakkauteen. Eräs näki lapsuudessaan valon ja toinen kuuli musiikin; elämäntavat urautuivat noista aistikokemuksista. Yhdelle elämän tärkeimmäksi kysymykseksi on muotoutunut kauneuden monimutkainen olemus ja toiselle Jumalan ja seksuaalisuuden pyhän liitto. Yksi sanoo olevansa yhtä kuin liiketoimensa, toinen yhtä kuin maalauksensa.

Kosketuksen viehätyks on juuri kertomusten moninaisuudessa. Taiteilija ei ole muokannut sanallisia kertomuksia yhteneviksi sen enempää rakenteen, aiheen kuin aikaperspektiivin puolesta. Yhdistävä rakenne löytyy kuvista. Lähes jokaiseen sarjaan sisältyy lähikuva kasvoista, joihin kiteytyy pysähtymisen merkitys. Kuvattava katsoo silmiin vakavana, paljaana ja rohkeana; tämä minä olen. Kasvokuvat ovat vähemmän havaittavasti käsiteltyjä ja näyttämöllistettyjä kuin muut kuvat. Ehkä

ne muistuttavat taiteilijan ja kuvattavan kohtaamisesta. Yleensä oikeaan reunaan sijoitettuna ne pysäyttävät katsojan kysyen, näitkö sinä minut varmasti?

Normaaliuden ja ajan lävistyksiä

Merkittävä osa kuvista kertoo liikkumisesta normaalin ja epänormaalin kategorioiden välillä. Tarinat osoittavat, että normaalius on sopimuksenvarainen asia, josta yksilö neuvottelee ympäristön kanssa. Mikä on itselle normaalia, jopa olemuksellista, voidaan kulttuurisesti luokitella epänormaaliiksi. Yhdelle kuvattavalle narkomaanin elämäntavasta oli tullut normaali olotila, mikä vaihtui itselle epänormaaliin mutta ympäristön mielestä tavalliseen elämäntapaan huumaavan lääkeaineen avulla. Toisessa tapauksessa nainen määritteli tulleensa itseksensä määrätietoisesti kehonrakennuksen avulla. Itseidentiteetti oli tasapainoisimmillaan silloin kun ulkoinen ruumis kummasutti ympäristöä. Loukkaantumisen takia edessä oli ”kuoriutuminen toisenlaisena perhosena” ja kuvattavan yllätykseksi olikin ”helppoa olla lähes tavallinen”! Minän puntarointi konventionaalisten luokitusten keskellä voi olla ahdistava kokemus. Ihminen itse on oman ”epänormaaliutensa” ankarin vahvistaja, ennen kuin uskaltaa olla normaali itsensä. Tämä tulee esiin seksuaalista ja sukupuolista identiteettiään pohtineiden kuvattavien kertomuksissa. Yhdelle biseksuaalisen minän löytäminen on ollut hämmentävä mutta onnelliseen rakkauskokemukseen johtanut prosessi. Toisella lesbouden kieltäminen kulki pitkään käsi kädessä itsetuhoisen elämäntavan kanssa, kunnes tuli pysähdys ja toistaiseksi jonkin tuntemattoman uuden alku. Kolmannella soma kuriositeetti, sukkahousut, on ollut lapsesta lähtien miehisen identiteetin peilauksen ja lopulta jopa toteuttamisen väline. Kuvattavien hermeneuttiset kokemukset vaihtelevat mielenkiintoisesti ajan suhteen. Jotkut puhuvat läpi elämän ulottuneesta peruskokemuksesta, joka on järjestänyt elämänhistorian loogiseksi jatkumoksi. Toiset taas kuvaavat yllättävää tapahtumaa, elämän saranakohtaa, joka on kirkastanut tietoisuutta omista arvoista, tavoitteista ja rajoista. Yksi kuvattavista puolestaan määrittelee hermeneuttiseksi kokemukseksi ajan oivalluksen sinänsä: ajan tavoin tieto, kieli ja totuus kirkastuivat hänelle suhteellisiksi määreiksi. Toinen kuvattava puolestaan puhuu hetkellisyyden oivaltamisesta peruskokemuksenaan. Hermeneuttinen kokemus on aina retrospektiivinen, se on tapahtunut ja pitkälle myös käsitelty. Hermeneuttisessa mielessä aika ei ole lineaarinen jatkumo, vaan kokemuksen muotoa jäsentävä ennen-nyt-jälkeen – rakenne. ”Jokaisella kuviteltavissa olevalla havainnolla, uskomuksella, toiveella, halulla, muistolla ja tunteella on kesto, alku ja loppu ja jokainen niistä jäsentyy nykyhetkeksi sekä siitä aukenevaksi menneeksi ja tulevaksi”, kuten Sara Heinämaa kiteyttää Edmund Husserlin hermeneuttisen aikakäsityksen.

Muodonmuutokset ja ruumiin uudet asennot

Sekä tieteilijät että taiteilijat ovat viime vuosina kehittäneet vaikuttavat teoria- ja tuotantopöheikkönsä käsitteen ruumis varaan. Silti ruumiillisuus askarruttaa yhä niin filosofisella kuin käytännöllisellä tasolla. Ihmistä kuvaava valokuvataiteilija osallistuu (tai hänet pakotetaan) tietoisesti tai tiedostamattaan ruumiillisuutta koskevaan keskusteluun ruumiillisuusliturgisen käänteiden takia. Minäkin katson Larjoston töitä sillä silmällä. Maurice Merleau-Pontyn näkemys ihmisestä elävänä, maailmaa aisteillaan havainnoivana ja alati liikkuvana oliona tuntuu itsestään selvältä. Myös sosiokulttuuriset rakenteet, arvot, uskomukset ja normit ovat tietysti olemassa vain elävinä ruumiillistumisina. Silti ruumiillistumisen vakava pohdinta avaa huikaisevan näköalan jokaiseen uuteen tutkimuskohteeseen. Ruumiillistumisesta kiinnostunut tutkija ajattelee, että yksilön elämänhistoria ja häntä ympäröivä kulttuuri painautuvat ruumiiseen. Yksilö kantaa niitä mukanaan tuntemuksina ja tekoina. Sisäisen maailman suhde ympäristöön ruumiillistuu ainutlaatuisiksi kokemusten kerrostumiksi, joista käsin yksilö asettuu maailmaan ja suuntaa tulevaisuuteen. Kerrostumat ovat pohjana uusille tilanteille, joihin kuitenkin sisältyy aina tavan tai normin rikkomisen mahdollisuus. Koko Kosketus-teossarjaa läpäisee muodonmuutoksen aihe. Kuvat muistuttavat, että maailmassa oleminen on konkreettisesti tiettyjä ruumiillisia asentoja,

suuntaudumme maailmaan aina jossain lihallisessa olotilassa. Muutokset maailmasuhteessa kääntävät ruumiin uuteen asentoon. Alkaa sopeutuminen uuteen olotilaan ja maailman aistimiseen. Korostetuimminkin tämä tulee esiin tarinoissa, joissa kuvattava on taipunut jonkin onnettomuuden takia tuntemattomaan olotilaan. Haulien osuminen päähän, sairauden väärä diagnostisointi, itsemurhayritys ja puun kaatuminen päälle ovat merkinneet katkoskohtaa ruumiillisten kokemusten jatkumossa. Entisiin asentoihin on palattu kolhusta vahvistuneina. Dramaattisin muodonmuutos on halvaantuneella; suhde omaan ruumiiseen ja maailmaan on pitänyt rakentaa pala palalta uudestaan. Joissain tapauksissa psykofyysisestä kivusta on tullut erityinen olemisen tapa. Yhden kivun alkuperä on loukkaantuminen urheilusuorituksessa, toisen aviomiehen pahoinpitelyssä ja kolmannen joutumisessa lapsena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi. Nyt kivun kanssa elämisessä on päästy niskaan päälle, sitä voidaan lääkittää. Neljännen kuvattavan kipu oli poistunut jo aiemmin hänen antaessaan anteeksi vanhemmilleen, mikä tuntui lämmön tunteen virtaamisena ruumiiseen. Viidennen kipu tuntuu edelleen taloudellisesta varattomuudesta johtuvan arvottomuuden kokemuksen muodossa. Kuvat muistuttavat sekä onnellisella että onnettomalla tavalla siitä, että ruumissubjektien ainutlaatuisuudesta huolimatta elämismaailma on yhteinen. Arki on konkreettisesti ruumiiden liikkeitä suhteessa toisiinsa. Ruumiillinen olemassaolon tyyli muokkaantuu toisten kohtaamisista, kosketuksista, tiedostaen ja tiedostamatta. Nämä toiset Larjosto upottaa kuvattaviinsa ja heidän fyysisiin ympäristöihinsä. Kuvattavien maailmasuhdetta Larjosto tulkitsee luomalla esineistä, luonnon elementeistä ja interiööreistä jollain tapaa hyvin arkisia, mutta makaaberien yksityiskohtien muodostamia ympäristöjä.

Taiteilijan rujoja reflektioita

Yhteisymmärrykseen tähtäävässä menetelmässään Larjosto ei tietysti ole häivyttänyt tekijyyttään, vaikka onkin rikkonut sen totunnaista kaavaa. Niin pitkälle tieteellinen paradigma tuskin on ulotettavissa taiteeseen; taiteilijaa on vaikea kuvitella pukeutumassa objektiivisuuden kaapuun. Hermeneuttisessa tutkimuksessa tosin yleensä tunnustetaan tutkijan persoona. Taiteen tavoin tieteellisen tutkimuksen ei uskota tulostuvan objektiivisesta tutkija-automaatista. Tutkimuksen tekijä on aina osa tutkimuksen olosuhteita ja tutkimus on luovan tekemisen tulos. Tulkinnan itsessään ajatellaan olevan tieteellisen työn ”johtopäätös” aivan kuten taideteos on taiteellisen luomistyön ”tulos”. Tutkimisessa ja taiteen tekemisessä on kyse tietynlaisesta maailmaan asettumisesta työn keinoin. Larjoston tapa näyttäytyy minulle rujona, kaunistelemattomana ja vulgaariutta hipovana huumorina. Kuvittelen taiteilijan kasaamassa kuviensa kirpputorimaisia vyöryjä miettien vimmatusti, miksi ihminen on tuottanut tällaistaakin materiaa? Larjoston kuvattavien moniaistilliset kokemukset kääntyvät vääjäämättä tavaroiden kielelle, tulkinta tapahtuu kulutuskulttuurin ehdoilla. Elämäntarinoita yhdistää jonkinlainen satamaan, ehkä rakkauden satamaan, saapumisen tunnelma. Vaikka kuvattavan elämänselänselän historiaan olisi kuulunut paljon surua, pelkoa ja kipua, jotain noista tuntemuksista on jo pudonnut matkalla pois ja tehnyt tilaa onnellisuudelle. Hermeneuttinen kokemus, kuten elämänselän kertominen, epäilemättä merkitsee usein juuri asenteen muuttumista elettyä elämää kohtaan. Kahden kuvasarjan aiheena on rakkaus parisuhteessa. Toisessa tapauksessa rakkaus on poistunut kuvattavan elämästä, tai mahdollisesti muuttanut ruumiillisen läsnäolonsa muotoa. Toinen kuvattava on Larjoston kuollut äiti. Äiti puhuu rakastamisestaan ja rakastettuna olemisestaan Larjoston suulla. Teos on keskustelua äidin kanssa surun keskellä tämän kuolinvuoteella, tilintekoa ja ymmärryksen hakemista. Larjosto on kutonut kuvaan ja kertomukseen kuolevan äidin myssyssä toistuvat elämän raidat kaunistelemattomalla rakkaudella. Elämänselän kertominen sinänsä merkitsee väistämättä jonkin uuden alkua minuudessa. Hermeneuttinen kokemus ei koskaan toistu samanlaisena. Ihminen jatkaa persoonansa pohdintaa edelleen elämänselänansa avulla ja käyttää sitä välineenä uusien kokemusten tulkittamisessa. Ehkä ihmisen todellinen minä ja sitä kuvaava elämänselän kertoma ovat olemassa vain hetkellisinä luomuksina, kuten muodikkaissa ihmisen ei-olemuksellisuutta korostavissa teorioissa on puutumiseen asti toistettu. Vai olisiko niin, että olemuksellinen identiteetti on mielletty liian

suppeasti? Olisi mielenkiintoista tietää, millaisena Kosketuksen kuvattavien identiteettityö jatkuu tämän rupeaman jälkeen ja miten Larjosto tulkitseisi niitä uudelleen.

KIRJALLISUUS Heinämaa, Sara 1996: *Ele, tyyli ja sukupuoli*. Helsinki: Gaudeamus.

Huttunen, Rauno & Kakkori, Leena 2002: "The hermeneutics of truth and selfhood – Heidegger's, Gadamer's and Ricoeur's significance in the autobiographical research" teoksessa *Narrative research – voices of teachers and philosophers*. Jyväskylä: Sophi.

Merleau-Ponty, Maurice 1962: *Phenomenology of Perception*. London: Routledge & Kegan.

Van Manen, Max 1990: *Researching lived experience: human science for an action sensitive pedagogy*. New York: State University of New York Press.